

1. Bu çözüm kitapçığında 75 sorunun çözümü vardır.

1. Geçmiş olaylardan ders almak, gelecekteki yolu doğru çizebilmek, okuyucuya ahlaki ve millî duygular aşılayabilmek amacıyla yazılan bu tarz eserler, öğretici bir mahiyet arz ettiklerinden “öğretici” veya “pragmatik” denilen tarihçilik akımı içinde yer alırlar. Bu tarzın önderliğini yapan kişi Thukydides'tir. Gerçek anlamda tarihçilik, onun “Pelopennesoslular ile Atinalıların Savaşı” adlı eseriyle başlamıştır. Bu tarih yazıcılığında milletleri yükselten şahsiyetler ön plana alındığından bu tarz tarihçilik zamanla Büyük Adamlar Tarihi niteliğini kazanmıştır.

CEVAP B

2. Osmanlı Devletinin 15 ve 16. yüzyıllardaki fiyat hareketlerini de inceleyen Ömer Lütfi Barkan, Osmanlı Devletinin nüfusuyla ilgili belgeleri ilk defa tarayıp ortaya çıkarmış, Osmanlı tarihî demografi araştırmalarının da öncülüğünü yapmıştır. Osmanlıların fethettiği toprakların iskânıyla ilgili vakıf, temlik, sürgün gibi kurumların fonksiyonlarını araştırarak Osmanlı tarihî demografisine kaynaklık edecek belgelerin zenginliğine dikkatleri çekmiştir. Osmanlı kuruluş tartışmalarına da Mehmed Fuad Köprülü ekseninde katılmıştır. Kolonizatör Türk Dervişleri adlı kitabında bunun etkileri görülmektedir.

CEVAP A

3. Soruda verilen paragrafa bakıldığında yapılan bir kazı çalışması olduğu için arkeolojiden yararlandığı gibi örf adet gibi kültürel bilgilere de ulaşılması etnografyadan da yararlanılmıştır. Kişi isimleriyle ilgili bilgiler ise Antroponomiden yararlandığını gösterir.

CEVAP E

4. Osmanlılarda tarih yazıcılığı, Osmanlı Beyliği'nin kuruluşundan 100-150 yıl sonra başlamıştır. Osmanlı tarih yazıcılığının geç başlaması, Anadolu'da Osmanlılardan önce tarih yazıcılığının gelişmemesi ile bağlantılıdır. Osmanlı Devleti'nde tarih yazıcılığı, devlet politikası doğrultusunda yöneticilerin hayatları, başarıları, siyasi ve askerî olayların anlatılması şeklinde bir gelişme göstermiştir. Osmanlı tarih yazıcılığındaki temel amaç, devletin başarılarının gelecek nesillere aktarılmasıdır. Fatih devrinde başlayan tarih yazıcılığına Şehnamecilik denmiştir. Şehnamecilik vakanüvistliğin ilk hali olup yarı resmi nitelikteki saray tarihçilerine denir. Fatih döneminde başlatılıp Kanuni döneminde memuriyetlik haline getirilmiştir. Tayin edilen ilk şehnameci Arifi Fethullah Çelebi'dir. Tarih yazar kişiye Müverrih denir. İlk vakanüvis Halepli Mustafa Naima Efendi olup son vakanüvis ise Abdurrahman Şeref Bey'dir.

CEVAP C

5. Üç Çağ Sistemi C. W. Thomsen (Tamsin) 1836 yılında ilk defa “Üç Çağ Sistemi”ni kurmuş böylece taş, tunç ve demir sıralaması günümüze kadar tarih öncesi arkeolojinin kronolojik sıralamasını oluşturmuştur. 1865 yılında J. Lubbock (Labık) “Üç Çağ Sistemi”ni ayrıntılı bir şekilde yeniden ele almıştır. Buna göre Taş Çağı; Eski ve Yeni Taş çağı yani Paleolitik ve Neolitik çağa ayrılmıştır. Günümüzde tarih öğretiminin kolaylaştırılması amacıyla tarihin ilk, orta çağ gibi dönemlere ayrılmasında etkili olan kişi Jean Bodin'dir.

CEVAP D

6. Verilen cümlede adı geçen padişah Yavuz Sultan Selim olup Hadimu'l Haremeyn Şerifeyn unvanı yazmaktadır.

CEVAP C

7. Soruda gösterilen gazete Tercüman-ı Ahval'dir. İstanbul'da 1860-1866 arasında yayımlanan ilk özel gazetedir. 22 Ekim 1860'ta Agah Efendi ve Şinasi tarafından çıkarılmıştır.

CEVAP B

8. Soruda verilen kelimeler ve okunuşu şöyledir;

Vezir-i Azam: وزیر اہام

Kaptan-ı Deniz: کاپ تانی دنیز

Mühendishane-i Bahr-i Hümayun:

موہندی سہانی بہاوی حوماہون

Yeniçeri Ocağı: ی نیچری وجاگی

İltizam Sistemi:

د لتیزام سدیستمی

CEVAP A

9. Frigler çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşmışlar, tarımı korumak ve geliştirmek için özel kanunlar ve kurallar koymuşlardır. Yapılan kanunlarda tarımla ilgili ağır cezalar öngörülmüştür. Bu kanunlara göre, öküz kesenin ya da sabankıranın cezası ölümdür.

Kibele (Matar) Frig dinine göre tarımın koruyucusu ve bereket tanrıçasıydı. Hayvancılık faaliyetlerine önem veren Friglerin tiftik keçisinin kılından dokudukları Tarpates adı verilen halı ve kilimleri ünlüdür.

Fibula denilen çengelli iğneyi ilk kullanan Friglerdir.

Anadolu'da ilk Tümülüs mezar geleneği Friglerle başlamıştır.

Friglerin başkenti Gordionda görülen dikdörtgen planlı, taş kerpiç ve ağaçla inşa edilmiş yapılara “Megarion” denir.

CEVAP E

10. Kadeş Antlaşması Yakın Doğu'da imzalanmış ilk antlaşma olma niteliğini taşır. Şu güne kadar kaydedilmiş, bulunmuş en eski uluslararası antlaşma olmasına karşın daha eski antlaşmaların varlığı kanıtlanmıştır. Orijinal olarak Akad dilinde yazılmış Mısır dili ve Hititçe'ye de kopyalanmış eşit koşullar altında imzalanmış olan antlaşmanın kil tableten kopyası Hitit İmparatorluğu'nun başkenti Hattuşa (Boğazköy) antik kentinde yapılan kazılar sonucu 1906 yılında bulunmuştur.

CEVAP B

11. Soruda verilen terimlerin açıklaması şöyledir:
Alpagu: Eski Türklerde bir rütbe adı veya Subay.
Şad: Boy veya askeri birliğin başına gönderilen tigin için kullanılan unvan.
Yabgu: Ülkenin batısını yöneten hükümdar kardeşi.
Tekin: Tigin, hükümdarın erkek çocuğu.
Katun: Hatun, hükümdarın eşi.

CEVAP A

12. Soruda verilen savaşların açıklaması şöyledir:
Şantan Savaşı: Çinliler ile Kutluk devleti arasında 720 yılında yaşanan savaştır.
Kargan Savaşı: 717 yılında Bilge Kağan komutasındaki Göktürk ordusu ile Uygurlar arasında gerçekleşmiş bir savaştır.
Lavinyon Savaşı: 1053'te Kıpçaklar ile Peçenekler arasında meydana gelen savaştır.
Bolçu Savaşı: 711'de Göktürk Kağanlığı ile Türgişler öncülüğündeki Çin ittifak kuvvetleri arasında gerçekleşen muharebedir. Muharebe, kesin Göktürk zaferiyle sonuçlanmıştır.
İnekler Gölü Savaşı: 682 yılında İkinci Göktürk Kağanlığı ile Dokuz Oğuzlar arasında yapılan savaştır.

CEVAP E

13. Uygurlar arasında yayılmış olan Budizm dini öğreti, düşünce veya inancını başkalarına tanıtmak, benimsetmek ve yaymak amacı ile yazılmış bir eser Sekiz Yükme'tir. Çince'den çevrilmiş olan Sekiz Yükme, Burkancılık'a (Budizm) ait dini-ahlaki inanışlar ve kolaylıkla uygulanabilir bazı bilgileri içerir.

CEVAP A

14. Uldız döneminde Avrupa Hun devletinin dış politikası belli olmuştur. Buna göre;
 - Bizans baskı altında tutulacak,
 - Germen kavimlerine karşı Batı Roma desteklenecek.
 Bu dönemde Hunlar Bizans'ı itaat altına almak amacıyla Kafkaslardan Anadolu'ya girdiler. Anadolu'ya ayak basan ilk Türk devleti Avrupa Hunları olmuştur. Roma imparatoruyla yaptığı görüşmelerde "Güneşin battığı yere kadar her yeri zapt edebilirim" demiştir. Bu dönemde Hunlar merkezi otoriteye sahip güçlü devlet konumuna gelmişlerdir.

CEVAP B

15. Mukan Kağan'ın Göktürklerin başında bulunduğu 553-572 yılları önemli fetih yılları olarak kabul edildiği için kendisine Fatih unvanı verilmiştir. Bu dönemde devletin sınırları doğuda Kore'den batıda Karadeniz'e kadar uzanmıştır.

CEVAP C

16. Runik yazı İlk Çağ Orta Asya toplumları, Etrüskler, Macarlar ve vaktiyle Kuzey Avrupa ülkelerinde (İsveç, Norveç, Finlandiya, Almanya vs.) yaşayanlar tarafından kullanılmış bir yazı sistemidir. Batılılarca runik Türk yazısı olarak adlandırılan yazıya Orhun yazısı ya da Göktürk yazısı denmektedir.

CEVAP B

17. Bizans'ın Batı Türkiye diye adlandırdığı Türk devleti: Macarlar
 Ücretli askerliğin görüldüğü ilk Türk devletidir: Hazarlar
 Altın Orda devletinin de Türkleşmesini sağlamışlardır: Kıpçaklar

CEVAP D

18. Altın Ferman (1222), altın yasa olarak da bilinir. Macar soylularının ve din adamları sınıfının temel hak ve ayrıcalıklarıyla kralın gücünün sınırlarını belirleyen ferman. II. András tarafından 1222'de çıkarılmıştır. Bu fermanla, krala meclisi düzenli olarak toplama zorunluluğu getirildi, soyluları yargılamadan hapse atması yasaklandı, kilisenin ve soyluların mallarından vergi isteme hakkı elinden alındı.

Ramla Antlaşması: Haziran 1192'de Arsuf Muharebesi'nden sonra Selahaddin Eyyubi ve Arslan Yürekli Richard arasında imzalanmıştır. Antlaşma şartlarına göre Kudüs Müslümanların kontrolünde bırakılmıştır.

Campo Formio Antlaşması: 18 Ekim 1797 tarihinde devrimci Fransa devletinin Alpler ordusunun İtalya seferi için başkomutanı olan Napolyon Bonapart'ın İtalya'nın kuzeyini ele geçirmesi sonrası Avusturya ile yapılan antlaşmadır.

Trablus Antlaşması veya ABD - Osmanlı Sözleşmesi: 4 Kasım 1796 tarihinde ABD ile Osmanlı İmparatorluğu arasında imzalanan yardımlaşma ve ticaret antlaşmasıdır.

CEVAP A

19. Yağmur yağdırdığına inanılan kutsal taşta Yada Taşı denir.
Ölen atalarının kendilerini koruduğuna dair inanca Atalar Kültü denir.
Ölülerin arkasından ve hakanlar için düzenlenen cenaze töreni (yuğ töreni) sırasında sagu (ağıt) yakan kişiye Sığıtçı denir.
Eşük kefen demektir.

CEVAP C

20. El-Mesûdî'ye göre Hazarlar, Sabar Türklerinin devamıdır ve "Hazar" adıyla Bizanslı ile İranlılar tarafından tanınmışlardır. VII. ve IX. yy'ları kapsayan bu dönemde ünlü Şarkel Kalesi (Beyaz Kale) Bizanslı işçilere yaptırılmıştır. Avarların ve Sasanilerin İstanbul kuşatmasında Bizans ile ittifak yapmışlardır.

CEVAP B

21. İslamiyet Öncesinde Kâbe'de Bulunan Görevliler:

Kıyade: Cahiliye döneminde kumandanlara verilen unvan olup "reislik, önderlik" denir.

Rifade: Kâbe'de yemek dağıtılmasından sorumlu olan kişidir.

Sıkaye: Kâbe'ye gelenlere su dağıtan görevli.

Hicabe: Kâbe'nin bakımı, kapısının ve anahtarlarının muhafazasından sorumlu olan görevlidir. Kâbe'nin hicabe vazifesi Osman b. Talha'da olmuştur.

Yemame: Hz. Muhammed'in vefatından sonra Hz. Ömer döneminde yalancı peygamberlerle yapılan savaşın bölgesidir.

CEVAP E

22. Emevi halifesi Ömer bin Abdülaziz'in emriyle hadisleri toplayarak bir araya getiren ilk kişi İbn Şihab Zuhri'dir. Yaptığı faaliyetler nedeniyle Ömer bin Abdülaziz İslam'ın beşinci halifesi unvanıyla bilinir.
Hakem olayında Hz. Ali'nin temsilcisi Musa El Eşari, Muaviye'nin Amr. b. As olmuştur.

Abbas Kasım İbn Firnas: Endülüs'te müspet ilimle uğraşan ilk kişidir. İki kanat takarak ilk uçuş denemesini yapan kişidir.

Halid b. Velid ise Seyfullah unvanıyla bilinen İslam komutanıdır.

CEVAP A

23. **Nihavent Savaşı (642):** Sasaniler yeni bir ordu kurarak İran'ın fethini tamamlamaya çalışan İslam ordusunu Nihavent'te durdurmak istediler. Yapılan savaşta, iki ordunun komutanı da öldü. Savaşı Müslümanlar kazandı ve Sasani ordusu tamamen dağıldı (642). Nihavent Savaşı'ndan sonra İran'da Müslümanların önüne çıkacak güç kalmamıştı. Hz. Ömer Döneminin sonlarına doğru İran, tamamen fethedildi. İran'ın fethi tamamlanınca Müslümanlar, Horasan bölgesinde Türklerle komşu oldular.

İran'ın fethi sırasında İslam orduları, bir taraftan da Azerbaycan'a doğru ilerledi. 643-644 yıllarında, bütün Azerbaycan'ı ele geçiren İslam orduları Kafkaslar ve Hazar Denizi ne ulaştılar.

Nu'mân b. Mukarrin'in kumandasında kazanılan ve "Fetihlerin Fethi" adıyla tarihe geçen bu savaş İran kapılarını İslâmiyet'e açarken Irak topraklarında da kesin hâkimiyetin kurulmasını sağlamıştır.

CEVAP B

- 24.

Büyük Selçukluların Dağılımıyla
Ortaya Çıkan Devlet ve Atabeylikler

BAĞLI DEVLETLER	ATABEYLİKLER
Irak ve Horasan Selçukluları (1119 - 1194)	Salgurlular (Fars Atabeyliği) (1147 - 1284)
Kirman Selçukluları (1048 - 1107)	Lidenizoğulları (Azerbaycan Atabeyliği) (1146 - 1225)
Suriye Selçukluları (1048 - 1118)	Beg - Teginoğulları (Erbil Atabeyliği) (1146 - 1232)
Türkiye Selçukluları (1077 - 1308)	Börililer (Şam Atabeyliği) (1128 - 1154)
	Zengiler (Musul Halep Atabeyliği) (1127 - 1259)

CEVAP A

25. Ebu Nasr Ahmed hükümdarlığı halife tarafından onaylanan ilk Karahanlı hükümdarıdır.

CEVAP A

26. Özellikleri verilen devlet Fatımilerdir. Tunus merkezli kurulan devlet Şii mezhebinin Mısır'da yayılması amacıyla Darul Hikme adlı kütüphane açmışlardır. Bu kurumun çalışmalarına karşı Abbasilerde Beytül Hikme Memun tarafından açılmıştır. Selahattin Eyyübi bu devlete son vermiştir.

CEVAP E

27. Daha önceki Türk-İslam devletlerinde olduğu gibi Gaznelilerde de hükümdar adına hutbe okutmak ve para bastırmak, hükümdarlık belirtilerindedir. Ülkede emir veya sultan, devletin tam hâkimidir. Gazneli Mahmut'tan önceki hükümdarlar, emir unvanını kullanırken, Gazneli Mahmut ve sonrasındaki hükümdarlar "sultan" unvanını kullanmışlardır.[8] Devlet dairelerine dîvân denilmektedir. Bu dîvânların en önemlileri, Dîvân-ı Vezâret, Dîvân-ı Arz, Divan-ı Vekalet, Dîvân-ı Risâlet ve Dîvân-ı İshrâf idi.

Divan-ı Vezaret: Gaznelilerde devletin maliyesi ve genel yönetimle ilgilenen divandır. Başında vezir bulunur.

Divan- Vekalet: Hükümdar ve ailesine ait mali işlerle ilgilenir. Başında Vekil-i Has bulunur.

Divan-ı Risalet: Hükümdar iç ve dış resmi yazışmalarını yapar. Başında Sahib-i Divan-ı Risalet adlı görevli bulunur.

CEVAP A

28. 1096 tarihinde düzenlenen I. Haçlı Seferinde haçlılar Fatimilerden Kudüs'ü ele geçirmişlerdir. Ancak 1187 tarihli Hittin Savaşıyla Selahattin Eyyübi Kudüs'ü haçlılardan geri almıştır. Haziran 1192'de Selahaddin Eyyubi ve Arslan Yürekli Richard arasında imzalanan Ramla Antlaşmasıyla Kudüs Müslümanların kontrolünde kalmasına ancak Hristiyanların ziyaretine açık kalmasına karar verilmiştir.

CEVAP C

29. Beylik-Devlet Döneminde Osmanlı Ordusu, Osman Gazi (1281-1326) devrinde Türk atlı aşiret kuvvetlerinden oluşmaktaydı. Bu birliklere nökerler adı verilmiştir. Osman Bey'in güvenliğini sağladıkları gibi Koyunhisar savaşının da kazanılmasında etkili olmuşlardır.

Kara Tatarlar: 1402 Ankara savaşında Yıldırım Bayezid ordusundan Timur tarafına geçen Türkmen aşiretidir.

İkta Askerleri: Türk- İslam devletlerinde İkta adı verilen toprak üzerinden yetişen askerlere denir. Bu sistem Osmanlıda Tımar sistemine dönmüştür.

Voynuk: Osmanlı Devletinde atlardan sorumlu olan gayr-ı müslim askerlere verilen isimdir.

Yaya ve Müsellemeler: Bursa'nın fethinden sonra Çandarlı Kara Halil'in teklifiyle Orhan Bey döneminde kurulan asil ordudur.

CEVAP C

30. Yıldırım Bayezid ile Timur arasında 1402 tarihinde meydana gelen Ankara Savaşı sonucu Osmanlılar mağlup olmuşlardır. Anadolu'da siyasi düzen bozulmuş ve Osmanlıların himaye altına aldıkları beyliklerden Karesioğulları, Eretna Beyliği ve Kadı Burhanettin beyliği haricindeki beylikler tekrar bağımsızlıklarını kazanmışlardır.

CEVAP E

31. **Kanuni Dönemi İç İsyanları ve İçerikleri:**

Canberdi Gazali İsyanı: Memlûk komutanlarından olan Canberdi Gazali'nin amacı Memlûk devletinin yeniden kurulmasını sağlamaktır.

Ahmet Paşa İsyanı: Vezir-i azamlığın kendisine değil İbrahim paşa'ya verilmesi üzerine Mısır'a vali olarak gönderilen Ahmet Paşa burada ayaklanmış ancak ayaklanması bastırılmıştır.

Kalender Çelebi İsyanı: Kanuni Sultan Süleyman dönemindeki iç isyanları arasında dini boyutlu en büyük isyandır. Alevi kaynaklıdır. İsyan 1526 Mohaç seferi sırasında çıkmıştır. Kalender Şah Çelebi İsyanı Anadolu da Alevilik-Bektaşilik üzerine kurulu çıkan son büyük isyandır.

Baba Zünun İsyanı: Vergilendirmenin ağır olduğunu ileri sürülerek Yozgat bölgesinde ayaklanma çıkmıştır, ancak bastırılmıştır.

Canbolatoğlu isyanı duraklama döneminde çıkan bir celali ayaklanmasıdır.

CEVAP C

32. III. Murad (1574-1595) yükselme döneminin son, duraklama döneminin ilk padişahıdır. Soruda verilen şıklardan Yemen III. Murad döneminde değil; 1568'de II. Selim (1566-1574) döneminde ele geçirilmiştir.

CEVAP B

33. II.Viyana Kuşatması sonrasında Osmanlıya karşı kurulan ve 1683-1699 arasında meydana gelen mücadeleler Kutsal ittifak savaşları olarak bilinir. Bu mücadele sonunda imzalanan 1699 Karlofça Antlaşması Rusya'nın değil Avusturya'nın kefilliği ya da garantörlüğü altında yapılmıştır. Verilen diğer bilgiler doğrudur.

CEVAP E

34. 1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı'nın en önemli kara savaşı olup ayrıca 18. yüzyıldaki en büyük kara savaşlarından biridir. Alınan mağlubiyet üzerine Aralık 1770'te Osmanlı sadrazamı ve Serdar-ı ekremi olan İvazade Halil Paşa bu görevlerden azledilerek yerine Karadağ isyanını başarı ile bastıran Silahdar Mehmed Paşa sadrazam ve Serdar-ı ekremlik görevine getirilmiştir.

CEVAP A

35. İbrahim Müteferrika, Paris'ten İstanbul dönüşü Mehmet Sait Efendi ile tanıştıktan sonra beraberce bir matbaa kurmak için çalışmalarına başladılar. Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa onların düşüncelerini destekledi. Matbaanın açılmasına ancak dini olmayan eserler basmak şartı ile izin verildi ve Şeyhülislâm Abdullah Efendi'den dinle ilgili olmayan eserlerin basılabileceği yönünde bir fetva, III. Ahmet'ten de uygunluk fermanı aldılar. 16 Aralık 1727 tarihinde Darü't-Tibâati'l Amire adlı ilk matbaanın kurulmasına başlanıldı. Maki-na ve Latin alfabesi kalıpları yurtdışından getirtildi.

CEVAP B

36. XVIII. yüzyılda tımar sisteminin bozulması Osmanlı Devleti'nde pek çok alanda aksaklıkların yaşanmasına neden oldu. XVIII. yüzyıla kadar devlet, tımar dışında kalan toprakların gelirlerini açık artırma yoluyla mültezim denen kişilere kiralyordu. Bu yüzyıldan itibaren iltizam uygulamasından vazgeçilerek vergi kaynaklarının yaşam boyu kiralandığı Malikâne sistemine geçmiştir. Malikâne sistemiyle mukataa topraklar, muaccele denen satış bedeli karşılığında, hayatı süresince olmak şartıyla kiralanmıştır.

Muhassıl: Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimattan önceki dönemde vergi tahsildarına verilen isim.

Müvelledun: İspanyol asıllı Müslümanlara denir.

Müstemen: Osmanlı ülkelerinde oturmasına izin verilen yabancı uyruklu gayr-ı Müslim kimse.

Levanten: Osmanlı Devleti içinde özellikle Tanzimat sonrasında büyük liman kentlerinde yoğunlaşan ve ticaretle uğraşan Hıristiyanları tanımlamak için kullanılan terimdir.

CEVAP C

37. Osmanlı devletinde Hükümdarın Yasama Yetkileri:

Ferman (Hatt-ı Hümayun): Padişahın yazılı emir ve buyruklardır.

Berat: Padişahın atama belgesidir.

Adaletname: Bölge halkının yöneticilere karşı korunması amacıyla padişah tarafından yayınlanır. Bilinen en eski adaletname I. Selim döneminde yayınlanmıştır.

Kanunname: Birçok konunun bir arada ele alındığı padişah buyruğudur. Osmanlı Devleti'nin ilk kanunname-i Ali Osman'dır.

Hatt-ı Hümayun: Halka herhangi bir konuda açıklama yapılan padişah belgesidir.

CEVAP E

38. Osmanlı Devleti Bulgaristan ve Avusturya - Macaristan İmparatorluğuna yardım etmek için Osmanlı toprakları dışında Galiçya, Romanya ve Makedonya'da da savaşmıştır. Rusya, Romanya ve Fransa'ya karşı savaşılan bu cepheler Rusya'nın savaştan ayrılması ile kapanmıştır.

CEVAP E

39. Mondros Ateşkes Anlaşması'ndan kısa bir süre önce Mustafa Kemal, Yıldırım Orduları Grup Komutanı olmuştur. Ancak anlaşma gereği Yıldırım Orduları dağılıncaya Mustafa Kemal İstanbul'a çağırılmıştı. Mustafa Kemal 13 Kasım 1918'de İstanbul'a geldi. Mustafa Kemal'in İstanbul'a geldiği gün İngiliz, Fransız, İtalyan ve Yunan gemilerinden oluşan bir filo Dolmabahçe'de demirledi. Aynı gün karaya asker çıkarılarak şehrin önemli yerlerine askerler yerleştirildi. Boğaz'da düşman gemilerini gören Mustafa Kemal yaveri Cevat Abbas Güler'e "Geldikleri gibi giderler" arkadaşı Rasim Ferit'e ise "Hata ettim, İstanbul'a gelmemeliydim. Ne yapıp edip Anadolu'ya dönmenin çaresini bulmalı." demiştir.

CEVAP A

40. Çukurova topraklarını Ermenilere karşı savunmak amacıyla toplanan ,Mustafa Kemal ve Fevzi Çakmak da kongreye katıldığı hatta Mustafa Kemal Paşanın başkanı olduğu kongre Pozantı kongresidir (5 Ağustos 1920).

I. TBMM'nin açıldığı dönemde var olan bu kongre en son toplanan kongredir.

CEVAP D

41. İtilâf Devletleri 18 Nisan 1920'de San Remo Konferansı'nda Osmanlı İmparatorluğu'na uygulanacak barış antlaşmasının şartlarını hazırladılar. 22 Nisan'da Osmanlı hükümetini Paris'te toplanacak barış konferansına davet ettiler. Padişah, eski sadrazam Ahmet Tefik Paşa'nın başkanlığında bir heyeti Paris'e gönderdi. Ahmet Tefik Paşa, İstanbul'a gönderdiği telgrafta barış şartlarının "devlet mefhumu ile kabil-i telif olmadığını" (devlet kavramı ile bağdaşmadığını) bildirerek görüşmelerden çekildi. Bunun üzerine 21 Haziran'da İtilaf Devletleri Türk milletinin direnişini kırmak için, İzmir'de bulunan Yunan kuvvetlerini Anadolu içlerine sürmeye karar verdi. Balıkesir, Bursa, Uşak ve Trakya kısa sürede Yunan ordusu tarafından işgal edildi. Bu topraklar Mudanya Mütarekesiyle geri alınmıştır. İzmir 15 Mayıs 1915'te işgal edilmiştir.

CEVAP D

42. Fransızlar, I. Dünya Savaşı'nda Almanlara karşı başarı ile mücadele eden ve direnen Verdün şehriden dolayı Gaziantep'e "Türk Verdünü" demişlerdir.

CEVAP A

43. Özellikleri verilen mücadele II. İnönü savaşıdır. Burada unutulmaması gereken Refet Bele'nin II. İnönü savaşı sonrası yaptığı Aslıhanlar-Dumlupınar mücadelesi sonrası batı ve güney cephelerinin birleştirilmesidir.

CEVAP B

44. Milli Mücadelede, Fransa ve İtalya'nın İngiltere Hükümeti'ne uyguladığı baskılar ve Rusya'nın savaş devam ederse Türklerin yanında yer alacağını ilan etmesi üzerine İtilaf Devletleri TBMM Hükümeti'ne ateşkes teklifinde bulundular. Yapılacak ateşkes görüşmelerine katılan temsilciler;

TBMM adına İsmet Paşa'nın başkanlığı Asım Gündüz ve Tevfik Bıyıklıoğlu

İngiltere delegesi General Harrington (Harrington), Fransa delegesi General Charpy (Şarpi), İtalya delegesi General Monbelli (Monbeli)

Hasan Saka Lozan Antlaşmasına giden heyet içerisinde yer almaktadır.

CEVAP D

45. Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) V. Kurultay'da (1939) benimsediği tüzük uyarınca, hükümet ve parti çalışmalarını denetlemek amacıyla CHP bünyesinde oluşturulan topluluk Müstakil Grup'tur. Bu grubun reisi Ali Rana Tarhan'dır. Sonraki Dönemde Demokrat Parti'ye dönüşmüştür.

CEVAP A

46. Serbest Cumhuriyet Fırkasının kendisini feshetmesinden 33 gün sonra Manisa'da bulunan ve mehdi olduğunu iddia eden Derviş Mehmet adındaki isyancı çevresine topladığı yandaşlarıyla birlikte İzmir'in Menemen ilçesine geldi. 3 Aralık 1930'da sabah namazından sonra camiden aldıkları Yeşil Sancağı yola dikerek silah zoruyla etraflarına adam toplamaya çalıştılar. Derviş Mehmet camide namaz kılanlara kendini "Mehdi" olarak tanıttı ve dini korumaya geldiklerini söyledi. Camideki yeşil bayrağı alıp uzun bir sopaya taktılar ve Menemen şehir meydanında kazdıkları bir çukura diktiler. Bayrağın çevresinde dönmeye, tekbir getirmeye, zikretmeye ve "Şapka giyen kâfirdir! Yıkında yine şeriata dönülecektir." diyerek bir isyan hareketi başlatıldılar.

CEVAP B

47. Cumhuriyetin ilanından sonra eğitim alanında çıkarılan kanunlar ve açılan okullar ile çeşitli alanlarda inkılaplar yapılmıştır. İnkılap hareketleri sırasında yabancı eğitim uzmanları ülkemize davet edilerek onlardan yararlanılmıştır. Bunlardan gelen İsviçreli pedagoji profesörü Albert Malche'in önerisiyle 1933'te üniversite Reformu gerçekleştirildi. John Dewey'in raporuyla köy okullarına önem verilirken Alexander Kühne Meslek okullarının nasıl çalışacağına dair rapor hazırlamıştır. Ayrıca Prof.Dr. Omar Buyse ve Prof.Dr. Frey de meslek liseleriyle ilgili raporlar hazırlamışlardır. Ancak Prof.Dr. Orlof eğitimci olmayıp I. Beş yıllık sanayi planı için SSVB'den gelen ekonomi uzmanıdır.

CEVAP D

48. Lozan'da halledilemeyen İngiltere ile aramızdaki Musul konusu, konferans sonrasına bırakılmıştı. Uyuşmazlığı gidermek amacıyla Mayıs 1924'te İstanbul'da Haliç konferansında İngiltere ile başlatılan görüşmelerde İngiltere'nin Irak lehine Hakkâri üzerinde de hak iddia etmesi nedeniyle bir sonuç alınamamıştı. İngiltere, Musul konusunda anlaşma masasındaki uzlaşmaz tavrını sınır bölgesinde organize ettiği kışkırtma hareketleriyle desteklemeye çalışmıştır. Süryanilerin bağımsızlık için başlattığı Hakkari bölgesindeki Nasturi İsyanına ve Şeyh Sait'in ayaklanmasına destek vermiştir.

CEVAP C

49. Kavimler Göçüyle birlikte Avrupa'ya göç eden topluluklar derebeyi olarak adlandırılan ve şato adıyla bilinen güvenli evleri olan kişilerin himayesine girmeleriyle Avrupa'da doğan rejime derebeylik dendi. Sosyal sınıf farkına dayanarak toprağa bağlı gelişen bu sistemi barutun ateşli silahlarda kullanılması ve İstanbul'un fethiyle ilk darbesini alarak zayıfladı. Haçlı Seferleri ve Yüzyıl savaşlarına katılan birçok soylunun da ölmesi derebeylik rejiminin zayıflayarak krallıkların güçlenmesini sağladı. Sanayi inkılabıyla birlikte toprakta çalışacak köleye ihtiyaç olmadığı için derebeylik rejimi kesin olarak sona erdi.

CEVAP E

50. Yüz Yıl Savaşları'nın (1337-1453) kritik bir anında Fransa'da patlak veren ayaklanma Jacquerie Ayaklanmasıdır. Adını soyluların köylülere küçümsemeyle Jacques ya da Jacques Bonhomme biçiminde söz etme alışkanlığından alır. Savaş sırasında soyluların vergileri artırmaya çalışması ayaklanmanın nedenlerinden biridir. 21 Mayıs 1358'de başlayan başkaldırı hareketi kısa sürede bütün kırsal kesime yayıldı. Köylüler birçok şatoyu yıkarak içindeki insanları kılıçtan geçirdiler.

CEVAP A

51. Soyadı Kanunu'nun 1934'te kabul edilmesinin en önemli sebepleri resmi devlet işlerini kolaylaştırmak ve sınıfsız, kaynaşmış bir toplum yapısı oluşturmaktır. Soruda verilen öncüllerin hepsi resmi devlet işlerini kolaylaştırmaya yöneliktir.

CEVAP E

52. Türkiye'de 1 Kasım 1928'de yeni harflerin kabulünden sonra halkı okuryazar kılmak amacıyla Millet Meclisi açılmıştır. Bu kurslar aracılığıyla halk ücretsiz olarak yeni Türk alfabesini ve rakamları öğrenmiştir. Kurslara katılanların okuryazarlıklarını ve bilgilenmelerini sürdürmek öğrendiklerini unutmamalarını ve pekiştirmelerini sağlamak için "Halk Mecmuası" adlı haftalık dergi ücretsiz yayınlanmıştır.

CEVAP C

53. 1937 yılının Mayıs ayından itibaren Akdeniz'de rastlanan uluslararası deniz taşımacılığına yönelik saldırıları görüşmek ve gereken önlemleri almak için 1937 yılının Eylül ayında toplanan konferans Nyon Konferansıdır. Hazırlanan pakt, Dışişleri Bakanı Tevfik Rüşdü Aras tarafından hükümete gönderilmiş, hükümette incelemesinden sonra Mustafa Kemal Atatürk tarafından da benimsenmiştir. Türkiye konferansta İtalya'nın saldırgan politikalarına karşı İngiltere ve Fransa ile birlikte hareket ettiği için Türk-İtalyan ilişkileri bozulmuştur.

CEVAP B

54. **Özsoy Operası:** Atatürk'ün isteği üzerine temasını bizzat Atatürk'ün verdiği ve Türkiye'yi ziyaret edecek olan İran Şahı Rıza Şah Pehlevi onuruna sahnelenmesini istediği operanın libretto'sunu Münir Hayri Egeleli, Mustafa Kemal Atatürk'ün yönergeleri ve denetimi ile yazmış, Ahmet Adnan Saygun daha 27 yaşındayken ve 2 ay gibi kısa bir sürede bestelemiştir.

CEVAP A

55. Andrew Mango tarafından kaleme alınarak 2010 yılında basılan eserin adı Atatürk: Modern Türkiye'nin Kurucusu'dur. Türkiye'nin, bağımsızlığı ve varoluşu yolunda Atatürk gibi bir liderle yakaladığı olağanüstü şansı irdeleyen yazar, onu salt lider özellikleriyle değil, yakın çevresi ve insan ilişkileriyle de yansıtmayı başarırken, dönemin toplumsal yapısı ve güç dengelerine de açıklık kazandırmıştır. Şıklarda verilen diğer eserler de Atatürk hakkında bilgi vermektedir. Bu eserlerin yazarları aşağıda verilmiştir.

Bozkurt - H. C. Armstrong, Atatürk; Bir Milletten Yeni Doğu - H. C. Armstrong, Gazi ve Fikirye - Hıfzı Topuz, Sarı Zeybek - Can Dündar

CEVAP A

56. 6 Haziran 1944 günü Müttefikler'in milyonlarca askerle yaptığı Normandiya Çıkarması ile başlayan ve Paris'in Kurtuluşu ile biten harekâtın adı Overlord Harekâtı'dır. Harekât başarılı olunca Almanların Batı Cephesi'ndeki direnci tamamen kırılmış ve Almanlar için Batı Avrupa'da hızlı bir gerileme sürmeye başlamıştır. Bu gerileme Ardenler Taarruzu'na kadar sürdü ve bunun sonucunda Müttefikler Almanya'nın batı kısımlarını işgal etmiştir.

Bagrasyon Harekâtı: Stalin tarafından Almanlara karşı başlatılan Kızıl Ordu taarruzudur.

Kırmızı Harekat: Almanların Fransa'yı ele geçirdikleri operasyonun adıdır.

Normandia çıkartması tarihin en büyük çıkartma harekâtı olarak bilinmektedir. Çıkartmanın kod adı Neptune (Neptün)'dur.

Manhattan Projesi: Nükleer silah üretmek üzere II. Dünya Savaşı sırasında ABD, Kanada ve İngiltere tarafından başlatılan projedir.

CEVAP B

57. Soruda verilen kararlar 17 Temmuz- 2 Ağustos 1945 tarihler arasında toplanan Potsdam Konferansı'nda alınmıştır. Stalin, Truman, Attlee arasında düzenlenmiştir. Üç büyüklerin yaptığı son konferanstır. Konferansın temel konusu savaştan sonra barışın nasıl sağlanacağıdır.

CEVAP C

58. II. Dünya Savaşından sonra SSCB'nin başı çektiği Doğu Bloğu ülkeleri: SSCB, Çekoslovakya, Yugoslavya, Romanya, Polonya, Bulgaristan, Arnavutluk, Macaristan ve Doğu Almanya'dır. Sorunun güçlü çelircisi Çin'dir. Mao Zedong'in 1949'da iktidara gelmesi sonucu Çin ile SSCB yakınlaşmasına rağmen Çin Doğu Bloğu devleti olarak kabul edilmemiştir.

CEVAP D

59. II. Dünya Savaşı sonrasında hükümet 1947 Şubatında daha çok özel kesim yanlısı bürokratlardan oluşan bir komisyona, komisyon başkanı İktisat Vekaleti Başmüşaviri Kemal Süleyman Vaner'in adıyla Vaner Planı diye anılan 1947 Türkiye İktisadi Kalkınma Planı'nı hazırlattı. Plan 1947-1952 yılları arasını kapsamaktadır. II. Dünya Savaşı sonrasında ekonomik kalkınmanın dış kaynaklara dayandırılmasını amaçlamıştır. 1947-1952 arasındaki beş yıllık devrede tarımsal kalkınma ön planda tutulacaktı. Plan, yatırımların tahsisinde tarıma, enerji sektörüne, karayolu ulaştırmasına ve haberleşme sektörlerine öncelik veriyordu. Dış kaynak temin edilemediği için plan uygulamaya konulamamıştır.

CEVAP B

60. II. Dünya Savaşı'ndan sonra sömürgelerde ortaya çıkan bağımsızlık hareketleri, uluslararası ilişkilerde etki eden yeni bir gücün ortaya çıkmasına sebep oldu. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Doğu ve Batı bloklarında yer almak istemeyen devletler yeni bir blok oluşturdu. Bu yeni gruba dâhil olan ülkelere Üçüncü Dünya Ülkeleri veya Üçüncü Blok adı verilmiştir.

Bağlantısızlar Hareketi'nin öncüsü olan devlet ve lideri şunlardır;

Yugoslavya -- Tito

Mısır -- Nasır

Endonezya -- Sukarno

Hindistan – Nehru

CEVAP E

61. Tarih Dersine Yapılandırıcı Bir Örnek Uygulama: Öğrencilerden üzerine çalışılan konuyla ilgili gözlem, analiz ve değerlendirme sunmaları istenir.

CEVAP E

62. Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi: Geçmişin her hangi bir kesiminde birden fazla gelişmenin aynı anda meydana geldiği muhakkaktır. Bunların bazıları hızla değişip dönüşürken bazılarının da uzun süreler devam ettiği görülür. Örneğin 1946 yılından itibaren Türkiye'de çok partili siyasi hayata geçmesine rağmen aynı dönemde insanların yaşamında çok büyük değişiklikler olmamıştır. Siyasi sistemdeki bu değişim, daha uzun bir süre zarfında toplum hayatını etkilemeye devam etmiştir. Eğer öğrenciler, "1949 yılında Türkiye'de herhangi bir şey olmamıştır." Diyorsa bunun nedeni öğrencilerin geçmişi yalnızca bir "olaylar listesi" olarak görüyor olmalarıdır. Değişim ve sürekliliği anlamının yollarından biri sağduyumuza güvenerek hangi dönemlerde hiçbir değişim olmadığına, hangi dönemlerde sınırlı değişimler gerçekleştiğine ve/veya hangi dönemlerde önemli değişimler meydana geldiğine bakmaktır. Değişim ve süreklilik konusunda bir yargıya varmadan önce, geçmişteki iki farklı tarih arasında veya geçmişteki bir zaman ile günümüz arasında nelerin değiştiğini ya da nelerin aynı kaldığını görmemiz gerekir. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçişte yaşanan değişimler ve devam eden durumlar buna örnek olarak gösterilebilir.

Zaman içerisinde meydana gelen değişimleri bazen gelişme veya ilerleme bazen de gerileme veya bozulma olarak nitelendiririz. Tarih içerisindeki değişimlerin geçmişteki ve günümüzdeki farklı örneklerle karşılaştırılmalarına olanak sağlayan örnek olay incelemeleri, metin (mektuplar, gazete haberleri, biyografiler vb.) ve görsel (fotoğraf, film, resim vb.) analizleri bu becerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

CEVAP B

63. Özellikleri verilen tarih eğitimcisi "Mehmet Fuat Köprülü'dür".

CEVAP C

64. Anakronizm

- Geçmişe bu günün gözüyle bakılmasıdır.
- Bir tarihi olayın dönemin şartları içinde değerlendirme yerine bu günün penceresinden açıklamaya çalışmak.
- İşin aslı empati kuramamaktır.

CEVAP A

65. Sınırlı Tarihsel Empati

- Bu düzeyde sınırlı da olsa tarihsel empatiye ulaşılır.
- Ancak sadece eldeki veriler dahilinde olayı anlamaya çalışırlar.
- Başka açıklamalar öne süremezler
- Sadece tek bir açıdan tarihsel empati kurarlar.
- Çalıştığı tek bir kitaba bakarak bir tarihi olayı yorumlayan öğrenci bu empati düzeyine örnek verilebilir.
- Bir tarihsel olayın çok yönlü ve çok faktörlü olduğunu kavrayamazlar.

CEVAP D**66. Geleneksel üretim yöntemlerinin tanıtıldığı, uygulama yapılarak ayakta tutulmaya çalışılan ekomüzelerin kapsamında zanaat ve tarım vb. konular ele alınır.****CEVAP E****67. Vakıflar Haftası (Mayıs ayının 2. haftası)****CEVAP C****68. SQ4R YÖNTEMİNİN SIRALANIŞI**

- 1) Gözleme
- 2) Sorma
- 3) Okuma
- 4) Yansıtma
- 5) Bakmadan Cevaplama
- 6) Yeniden Gözden Geçirme

CEVAP A**69. Öğretim programlarında yer alan "kök değerler" şunlardır:**

- Adalet
- Dostluk
- Dürüstlük
- Öz denetim
- Sabır
- Saygı
- Sevgi
- Sorumluluk
- Vatanseverlik
- Yardımseverlik

CEVAP E**70. Değer Açıklamak**

- Bu yaklaşım bireyin kendi duygu, inanç, öncelik ve değerlerinin farkında olmasını, güçlü ve zayıf yönlerini bilmesini ve yaşam onuruna sahip olmasını kapsar.
- Bu yaklaşım bireyin yaşam değerlerini fark etmesine, karar almasına, kararını uygulamasına ve başarmasına yardım eder.
- Yaşam becerileri eğitimi olarak da anılır.

CEVAP A**71. Kültürel farkındalık ve ifade:** Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin önemini takdirdir.**CEVAP E****72.**

Ünite	Kazanım Sayısı	Süre (Ders)	Oran (%)
1. Tarih ve Zaman	3	6	8,3
2. İnsanlığın İlk Dönemleri	6	16	22,2
3. Orta Çağ'da Dünya	4	14	19,4
4. İlk ve Orta Çağlarda Türk Dünyası	5	12	16,7
5. İslam Medeniyetinin Doğuşu	5	12	16,7
6. Türklerin İslamiyet'i kabulü ve İlk Türk İslam Devletleri	5	12	16,7
TOPLAM	28	72	100

CEVAP E**73. İmge Mekan Algısı**

- Her tarihi olayın, mekânın öğrencilere anlatılabilmesi bazen çok zordur.
- İmge mekan algısı farklı yollarla kazandırılır.
- Resimler, filmler, fotoğraflar, minyatürler, seyahatnameler, fıkralar, masallar, hikayeler vb.
- Görmediğimiz, bilmediğimiz, anlam katamadığımız durumları farklı yollarla aktarmak

CEVAP C**74. Öğrencilerde Tarihsel Düşünce Gelişimi (Egan)**

5. Mitsel (4-9)
6. Romantik (9-15)
7. Felsefi (15-20)
8. İronik (20+)

CEVAP C**75. Ders kitabındaki içerik kitap yazarlarının öznel değerlendirme ve yorumlarını içermemelidir.****CEVAP D**

